

Sbohem, pane primáři

„Člověk je ten, jenž v sobě nosí větší bytost než je on sám.“

(Antoine de Saint-Exupéry)

Mnoho z vás znalo osobně pana primáře MUDr. Jiřího Kiliana (* 11. 2. 1950 Brno – † 12. 4. 2017 Vsetín). Toto je mé poslední ohlédnutí za kamarádem a zároveň velkou osobností české a slovenské pediatrie.

12. 4. 2017 – škaredá středa, o to víc škaredší, že nás navždy opustil MUDr. Jiří Kilian, emeritní primář dětského oddělení ve Vsetíně, na kterém působil od roku 1984 a kde také zemřel. Celým jeho profesním životem ho provázely děti a on jim vracel nejen zdraví, ale i úsměv. Nikdy netoužil po kariéře, po chvále, dárky a ocenění odmítal. Když v roce 2014 získal titul „Pracovník Zlínského kraje,“ pro ocenění si nepřijel. Byl jiný, přesto výjimečný. Znali jsme se od studentských let. Chtěla bych se za jeho životem, naplněným láskou k dětem, ohlédnout, i když naprosto přesně vím, že by si žádné chvalozpěvy nepřál, a že i za těchto pár ohlédnutí by nebyl rád.

Ohlédnutí první – studentská léta: Lékařská fakulta J. E. Purkyně v Brně, pediatriká větev: Hubený, kudrnatý kluk, který se nebál říct autoritám, zvláště nomenklaturně dosazeným, svůj názor. Tam jsem ho poprvé poznala. **„Stafylokoka, paní docentko, si můžete vařit jak dlouho chcete – je termostabilní,“** nebál se odporovat autoritám. Už tehdy stál pevně za svým názorem, vzdoroval nepravdám a často si nedobrovolně zkomplikoval situaci.

Ohlédnutí druhé – dětské oddělení Karviná, kde nastoupil v roce 1974 jako sekundární lékař.

„Samé takové Kiliany nám posílejte,“ prohlásil ředitel Karvinské nemocnice, když přijel další rok na LF do Brna pro nábor studentů – možná i to byl důvod, proč jsem i já odešla do Karviné.

Široké sociální pole, akutní medicína, to vše uchopil Jirka Kilian pevně do svých rukou. Terapii stavěl na svých mimořádných znalostech fyziologie a neuvěřitelné schopnosti logické diferenciální diagnózy. Nikdy nedělal žádné rozdíly mezi

děťmi. S úsměvem vzpomínám na odvšivovací akce, kdy jsme spolu jezdili do škol v sociálně slabých oblastech. Odvšivili jsme děti, ale za pár dnů bylo třeba odvšivovat znovu. Byl to boj s větrnými mlýny, ale Jirka to bral s humorem sobě vlastním. **„Žádné dítě, ať sociálně znevýhodněné či zdravotně postižené, nesmí žít na okraji společnosti.“**

Po složení I. a II. atestace z pediatrie nastoupil jako zástupce primáře na dětské oddělení v Českém Těšíně. A už tehdy se intenzivně věnoval časné rehabilitační péči u dětí s nepříznivou perinatální anamnézou (stanice pro léčbu pohybových poruch) a nebál se zavádět do praxe dnes již známou a celosvětově uznávanou metodu reflexní stimulace pohybu dle prof. MUDr. Vojty, který byl v té době pro komunistický režim nepřijatelný.

Ohlednutí třetí – Valašsko, nemocnice Vsetín, rok 1984. Členitý valašský terén, chalupy na vzdálených a těžce dostupných pasekách a v nich děti... **„I tady všude žijí děti?“** „Ano, pane profesore, a pediatr musí za nimi,“ odpovídal s úsměvem při návštěvě kolegů z Prahy. A když paní Jarmila Šuláková zpívala ukolébavku, podotkl. „Kolik času měly dříve matky, když dokázaly dětem zaspívat tak dlouhou píseň.“ **„Je nutné posílit pediatrický terén a zavést specializované dětské ambulance.“**

Pod jeho vedením se snížil počet dětí připadajících na jednoho pediatra v terénu. Zavedl specializované dětské ambulance (endokrinologie, diabetologie, kardiologie, nefrologie, neurologie, alergologie a imunologie, psychologie). Zásadně prosazoval péči o nemocné dítě v rodině. Pokud to bylo možné, naprostou samozřejmostí byla hospitalizace dítěte s rodiči či prarodiči. Prosazoval Chartu práv hospitalizovaných dětí a dbal na její dodržování na dětském oddělení. Za jeho vedení byla zřízena jednotka intenzivní péče. A když bylo nutné vymyslet závazky pro brigády socialistické práce (nejlépe sběr papíru či úklid terénu), prosadil odpracování těchto hodin na JIP v době pracovního volna lékařů a sester. Jeho intelektu-

MUDr. Jiří Kilian

ální rozměr zahrnoval nejen medicínu, ale také historii, filosofii, právní povědomí, jazyk český. Vynikající rétor, nikdy nenechal bez povšimnutí špatnou stylizaci vět. Když někdo z nás řekl, že dítě bylo na tříleté prohlídce, otázal se: „Ta prohlídka trvala 3 roky?“ Když sestřičky volaly: „Pane primáři, telefonovali novorozenci,“ opáčil: „Novorozenci už udrží telefon?“ Byl jazykově velmi dobře vybavený, což prokázal při svém ročním působení v Libyi. Navzdory své výborné angličtině musel komunikovat s dětmi i jejich rodiči v arabštině, ale ani to mu nečinilo potíže. Na děti z Libye vzpomínal s láskou.

„Neexistuje nevyšetřitelné dítě, je jen lékař, který neumí vyšetřit.“ Běda, když děti měly u vizity hračky na políčkách, to se na sestry velmi zlobil. „Hračky jsou k tomu, aby si s nimi děti hrály, ne, aby se na ně dívaly.“

Ani nám, lékařům, nic neodpustil. Zkoušel nás, ale neponižoval, vysvětloval. Bylo nutné vždy přesně vědět, co vyšetřujeme, proč to vyšetřujeme a co nám vyšetření řekne. Chtěl, abychom přemýšleli, studovali, věcně diskutovali, ale především nás učil lásce k dětem. K těm, které se teprve narodily (rooming-in ve Vsetíně

byl jeden z prvních v České republice), ale také k těm, které stály na prahu dospělosti a začínaly poznávat její složitost. Jeho zásluhou získalo dětské oddělení titul Baby Friendly hospital s právem užívat logo UNICEF.

Diskutoval, argumentoval, ale připustil i jiný názor, pokud byl relevantní a podložený znalostmi. Měl rád Valašsko, jeho lidové tradice, cimbálovou muziku, valašské písně, které si i rád zazpíval. Býval svérázný. Když matka olízla

dudlík a pak ho strčila dítěti do úst, s klidným úsměvem poslal matku do drogerie, ať si koupí dudlík také pro sebe. Trpělivě vysvětloval maminkám, že ztratit je možno peněženku, nikoliv mateřské mléko.

A když akreditační komise chtěla slyšet, že cílem péče je spokojený pacient (klient), který se rád vrací do nemocnice, odpověděl: „**Ne, mým cílem je, aby klient (pacient, dítě) se k nám už nikdy nevrátil.**“

Ohlédnutí poslední

Copak je to ve tmě? Copak je to v noci?

Z čeho máme strach!

Na zdech rostou stíny a my bez pomoci ve svých postýlkách.

(F. Halas)

Sbohem, pane primáři

Za dětské oddělení Vsetínské nemocnice

MUDr. Helena Vávrová